

dei
szállító
bombar
A
talan.

relések
--- Cluj
1790

37

veg
lék.

Íróasztal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
5. Póp. (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
S. N. Sz. — 558
A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
ezendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ESIDO POLITIKAI NAPILAP

1924. december 22. Hétfő

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 286. szám

KÖZLEKEDÉSI ÁRAK:
Romániában

Egész évre — 850
Félévre — 450
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5-

Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35—
Egy szám — 150

5685. Kiszlev 25

Olvadjatok egy lánggá

Csak gondolkodni nem. Vagy ha igen, akkor szívósan, akkor a végő konzekvenciáig, félelem nélkül, mert kétségbeesve. Azon, hogy félelmetes zsidó specialitás ez. Nevetni sápadó ajakkal, tánoba támoiyogni megcsukló térdekkel, énekelni győzelmi himnuszokat teli torokból, elszoruló szívből és megvert háttal. Zsidó specialitása ez és ki ne ámaraná ezt a gyötrelmes óai zsidó specialitást. Még Egyiptom gulái tövéből hoztuk magunkkal, végig kísért bennünket Titusz óta mind a mai, első mécsgyújtás napjáig és belékapcsolódott az ünnepeinkbe, szép ünnepeinkbe. A pézsachunkba, az első nagy szabadságharcunk emléktünetébe, amelyről írva van, örök megemlékezésnek és öröme-
nek ünnepe legyen. Nagy tavaszi szabadság-
ünnepe. És mi megemlékezünk és örülünk és
örülünk évezredek óta. A vérvadás idején.
Biszkető kezekkel elreztelt ajtók mögött.
Felragyogtak az ünnepi gyertyák és fojtott
hangon elszoruló szívből áradtak a győzelmi
hymnuszok. Áradtak a győzelmi hymnuszok:
Szolgái voltunk a fáradknak, de most szabadok,
szabad emberek vagyunk, — aki éhezik jöjjen
és egyék velünk, aki szomjazik jöjjen és igyék
a borunkból. Áradtak a győzelmi hymnuszok
és beestt szemek rémülve figyeltek föl min-
den neszre, rémülve villantak a bereteszelt ajtó
felé és minden megmozdulás a halálfélelem sá-
prátságát festette az arcokra. Félelmetes zsidó
specialitás ez. Nevetni kicserepezett szájjal,
tánoba támoiyogni megcsukló térdekkel és éne-
kelni, énekelni győzelmi hymnuszokat teli to-
rokából, elszoruló szívből és megvert háttal.

Megszoktuk, hát csak harsanjon a magost-
gok felé most is a diadalmas ének. Mert a na-
pok fordulása újra ünnepet jajgat, újra vigas-
ságot viholt a zsidó szívek felé. Zsidók, Chan-
nuka van, kétezerégy száz év előtt Makkábi Juda
bottal kergette ki a pusztító görögöket a mi
országunkból — és örvelezetek a ti ünnepe-
teken. Ma este lobbanjon fel a mőnóra első
lángja és nyolc napig égjen, mindig több láng-
gal és harsogjon a Makkabeus szabadságharc
győzelmi indulója és örüljete a ti ünnepe-
teken.
Keserves zsidó specialitás. Nevetni megvo-
nagló ajakkal, tánoba támoiyogni megcsukló
térdekkel és énekelni győzelmi hymnuszokat
sárgó, megvert háttal. Zárjuk mi is magunkra
az ajtó, fogózkodjunk belé a Channukamécs
fölragyogó lángjába, harsanjon a győzelmi him-
nusz és csak gondolkodni, csak gondolkodni
nem! Vagy ha igen, akkor szívósan, akkor a
végő konzekvenciáig, félelem nélkül, mert
kétségbeesve.

És így! Csukott ajtók mögé és elzárt rete-
zekre keresztül is áradva tör felénk milliók
jajkiáltása. Amerre tekintünk, zsidó nyomoru-
ság, tömegek hajszolása, futók lábadoibanása
és céltalanság. Így volt ez mindig és megszok-
tuk. Nagyon is megszoktuk és belétörődöttünk.
Mert van abban valami jó is, másként fájni,
segíteni távollakon és részvétellel lenni. De jaj,
hogy mostan már ez sem lehet. Már nem érünk
rá másként fájni és távol futókkal veleézenni.
Napok virradtak ránk és mostan már ma-
gunkért kell fájni magunknak és magunkkal
bél részvétet érezni. Zsidók, győzelmes Chan-
nuka első estéjén gondolkodjatok és mondjátok
igy: jaj szegény magunk! Ahová szem elte-
lőnhet, amerről hang hallatszik, mindenütt és
mindenfelől a mi nyomoruságunk, a mi meg-
vert hátunk jajgat felénk. Gyermekünk az
iskolából kidobva, a magunk nyugalma nap-
ról napra fölzaklatva, polgári életünk és élet-
lehetőségeink napról-napra erősebben fojtotatva,
— elzúnt a mások iránt érzett részvétek ideje,
napja jött, hogy fájjunk saját magunkért és
tegyünk saját magunkért!
Mi az, amit tenni kell?

Oh Chanuka napjának szép lángjai! Nyolc
láng, egymástán, külön-külön, nyolc napon
keresztül. Külön-külön pislogó kis mécske. De
van egy zsidó szokás. A nyolcadik napon, a
már égő nyolc kancóot egyetlen olajmécsbe
teszik. Haj, milyen nagy egy-lánggal ég akkor
a nyolc kancó. Haj, milyen egy-fényességét
áraszt akkor a nyolc piálkáló fény!
Csak gondolkodni nem! Vagy ha igen,
akkor a végő konzekvenciáig, félelem nél-

kül, mert kétségbeesve. És nevetni sápadó
ajakkal, tánoba támoiyogni, ha roskadó térdek-
kel is, énekelni győzelmi hymnuszokat teli to-
rokából és megvert háttal, — de belékapasz-
kodni a Channukamécs nyolc lángjába és gon-
dolkodni. Belékapaszkodni a nyolc láng gon-
dolatába, amely a nyolcadik napon, ha egy
lánggá olvad, vagy, meleg fényvel árasztja el
a zárt szoba sötéttségét. Legyetek eggyé, ol-
vadjatok egy lánggá a sötét éjszakában! g. j.

Sürgősen életbeléptetik a buzarek virálást

A miniszterelnök belátta, hogy az eddigi iskolapolitika elhibázott volt

(Bukarest, december 20. Az Uj Kelet tudósí-
tójától.) Ma délelőtt minisztertanács volt, amely
a gabonarek virálás kérdésével foglalkozott és el-
határozta, hogy a rek virálás előkészítő munká-
latait sürgősen lebonyolítja. Constantinescu föld-
művelésügyi miniszter és Mardarescu tábornok had-
ügyminiszter tanulmányozni fogják a hadsereg
ellátásához szükséges intézkedéseket.
A minisztertanács szután a beszarabiai zemsz-
tvók költségvetésével foglalkozott, majd meghall-
gatta Constantinescu bukaresti főpolgármester elő-
terjesztését egy nagy diákotthon létesítésére vonat-
kozólag. E célra a főváros tanácsa az orosz fak-
kultás mellett lévő nagy telket bocsátja az állam
rendelkezésére. A diákotthon létesítését külön
törvénnyel fogják megvalósítani, amelyet a parla-
menti szünet után azonnal a törvényhozás elé ter-
jesztenek.

a kormány a szolnokdobokamegyei prefektust és
szubprefektust elmozdítja helyéről és parlamenti
vizsgálatot fog indítványozni a dési választáson tör-
ténék ügyében. Csak ennek a vizsgálatnak meg-
ejtése után fog a kamara elé kerülni Dobrescu
mandátumának igazolása.

A minisztertanács végül folyó ügyeket inté-
zett el.

Bukarest, dec. 20. A „Cuvantul“ szerint a
kormány elhatározta, hogy a belügyminisztérium
kisebbségi al-államtitkárságát reorganizálja és na-
gyobb hatáskört ad ennek a szervnek. A lap sze-
rint a miniszterelnök ugyanis meggyőződött, hogy
az eddigi iskolapolitika elhibázott dolog volt és
ezért a kisebbségi iskolákat a kisebbségi al-
államtitkárság alá rendelnék, amely új iskola-
politikát léptetne életbe. A kormány azt célozza,
hogy kisebbségi politikájának precíz alkalmazmá-
sát jól megszervezett orgánumbiztosítsa.

A lap szerint ennek az alállamtitkárságnak je-
löltje Bogdan Stefan képviselő és kinevezése va-
lószerűleg a karácsonyi szünet után fog bekövet-
kezni.

Az angol kormány új vámpolitikája

Baldwin és Lloyd George vitája az angol iparvédelemről

(London, december 20. Az Uj Kelet tudósí-
tójától.) Beszámolt már az Uj Kelet Baldwin-
nak az angol alsóházban tartott nagy beszédé-
ről, amelyben Anglia miniszterelnöke a béke
akadályairól emlékezett meg. Baldwin beszédé-
nek további részében az angol ipar védelme
érdekében foganatosítandó intézkedéseket fejte-
gette. Bejelentette, hogy a jövő nyáron
parlament elé terjeszti az iparvédelmi
törvény reformjavaslatát.

amerikai behozatalról függetlenítse Angliát és így
mentesítse az ország ellátását a newyorki de-
vizu befolyásától.

A reformjavaslat változatlanul fentartja a je-
lenlegi törvénynek első részét, amely a feldol-
gozó ipar védelméről tartalmaz intézkedéseket.
A jelenlegi törvény második része odamódosul,
hogy minden fontos ipari vállalkozás, amely he-
lyesen van vezetve, de rendkívüli versenynek van
kitéve, jogot nyer arra, hogy helyzetét egy spe-
ciális bizottság előtt kifejthesse és ennek alapján
védővám-intézkedéseket kérhessen. Rendkívüli
versenynek tekintik Baldwin, ha az illető kül-
földi országban alacsonyabbak a vámok, mint
Angliában. Természetesen egy
általános vám is lesz, amely nem egyes orszá-
gok ellen fog irányulni, hanem arra, hogy bi-
zonyos angol termékeket általánosságban védjen
meg a konkurenciától.

Snowden a munkáspárt nevében éles kri-
tikában részecitette az újonnan bejelentett
iparvédelmi törvényt, amely szerinte csődöt
fog mondani. Tapasztalatai szerint nem azok
az országok jelentenek konkurenciát, ahol a
munkáviszonyok rosszak, amire példa, hogy
a háboru előtt Amerika és Németország volt
Anglia legnagyobb konkurrensa, ahol pedig
munkások életstandardja aránylag a legjobb volt.

Baldwin szután bejelentette, hogy a leg-
utóbbi birodalmi konferencián a gyarmati vámp-
kedvezmények leépítéséről hozott határozatnak
csak azt a részét terjeszti az alsóház elé, amely
a már érvényben lévő vámpokra vonatko-
zik. A határozatnak ama részét, amely figye-
lembe veszi, hogy az új kormány új vámp-
téseket fog életbeléptetni, nem terjeszti az
alsóház elé, mert választóknak megígérte, hogy ő
nem fogja új vámpokkal sújtani az
élelmiszereket.

Lloyd George, aki beszédében élesen tá-
madta a kormányt, Snowden szavait azzal egé-
szítette ki, hogy
még a régi iparvédelmi törvényre sincsen
szükség.

Baldwin azzal fejezte be beszédét, hogy az
új kormány mindent meg fog tenni, hogy a

Amikor a régi iparvédelmi törvényt hozták,
Középszeurópa ipara teljesen kaotikus állapotban
volt és így ez a törvény egy szükség-intézkedés
volt, mert Anglia félt a német árak beözönlé-
sétől. Utóbb kiderült, hogy a félelem alaptal-
an volt, mert Németország kiviteli képességét
nagyon is tulbecsülték. Ma pedig tudott dolog,
hogy Németország ipari termékeinek árai jóval
meghaladják a világgiazi árakat. Így tehát a
régii törvény életbentartására sincsen szükség.

Sir Philipp Lloyd Greame kereskedelem-
ügyi miniszter védelmébe vette a kormányt és
kifejtette, hogy a reformjavaslat csupán a
munkanélküliség számának szaporodását akarja
megakadályozni.

Harmadosztályu hálókocsik. Prágából
jelentik: A nemzetközi hálókocsi-társulat kö-
zölte a csehszlovák vasutügyi minisztériummal,
hogy legközelebb harmadosztályu hálókocsikat
fog beállítani és ezzel is lehetővé fogja tenni
az egyszerűbb igényű utasok számára a háló-
kocsiban való éjszakázást.

Carl Sternheim: Az asszony-áldozat

Bemutató a kolozsvári Magyar Színházban

Carl Sternheim a modern német irodalom egyik legnevezetesebb egyénisége. Ami ezt az isten kegyelméből való író a mai német író- és művészgeneráció fölé emeli, az mindenekellett a mesteri formaérzés. Van valami benne Shakespeare lényegéből és van benne, a külsőségeiben, valami a franciákból, de a döntően sternheimit az élet analitikus szemléléséből tanulta. Nem a hétköznapi gesztusai kapják meg a szemét, hanem azok az örök törvények, amelyek szerint az élet építi magát. A civilizációnak egy terméke ő és egyúttal Rousseau, zsidó, a zsidóság lényege nélkül, német, anélkül, hogy csak meg is tudná sejtetni a német szellemet, csak a jelennek megtárt és gyűlölettel eltelve a jelen iránt és mindenképp a formák mestere. Egy nagy német tanulmányából idézték ezt a néhány sort. A tegnapi bemutatott dráma tökéletesen igazolja azt a német kritikai megállapítást, hogy Sternheim a forma mestere. Egy romantikus történelmi drámáját, az Asszony-áldozatot mutatta be a kolozsvári magyar színház. Sternheim tragédiát akart írni és nem sikerült neki. Ebből a tragédiából hiányzik minden tragikus elem, nem tudunk veleérezni a hőssel és még a romantikája is hidegen hagyta a nézőt. De a drámai forma tökéletessége és a költői kifejezések magával ragadó áradata elfelejtet minden hiányosságot. El kell néhány szóval mondani a darab tartalmát, hogy megértsük ezt.

Lavalette grófot, Napoleon bizalmas emberét, a császár bukása után fogságra vetik és ki akarják végezni. A gróf fiatal felesége az utolsó napon megmenti a börtönből, úgy hogy ruhát cserél vele. Az örök ésszerevessék és megbecstelensük az asszonyt. A gróf nő kiszabadul és a szerelmes gróf őrzőjé szavakkal, undorral taszítja el magától a nőt. Nem azt látja, hogy a fiatal nő az életét dobta oda az ő kiszabadulásáért, hanem csak a megbecstelenséget. A rejtekhelyet, katonák veszik körül, a grófnak menekülnie kell. És a nő újra és most már életével váltja meg férje életét. A grófnak szánt golyó az ő testét furja keresztül.

Hiába. Nem tudnak hinni a gróf őrzőjésének és nem tudjuk elhinni, hogy ezért az őrzőjé, hétköznapiak mutatózott emberért érdemes volt másodszer is föláldozni egy életet. Nem tud megdöbbenteni a gróf tragédiája és nem tud meghalni a nő önfeláldozása. De mindent elfelejtjük a dialógusok rohanó lendületében és a drámai forma költői tökéletességében. Sternheim, ez a sötét látó, keserű szavú idős zsidó, valóban a költői forma legnagyobb emberei közé tartozik.

A tegnapi bemutatás mindenben máltó volt Sternheim irodalmi jelentőségéhez. A gróf szerepét a Pestről vendégzerepelni lejött Táray Ferenc játszotta. Nem a vendégnek kijáró udvariasság az, amikor megállapítjuk, hogy még sohasem láttunk Táraytól ennyire elmélyülő, minden lelki reflexiót visszatükrözőtető alakítást. A közönség méltán ünnepelte egy, hogy a taps felvonástól felvonásig nem akart szünni. De nagy és őszinte elismerés illeti a többi szereplőket is — és mindenképp Kémény Lászlót és Hoykó Ferencet. Kémény

csupa erő volt és rövid két jelenetében megdöbbentően uralta a színpadot. Hoykó egy pupos nyomorék szerepében ugyancsak kiválóat nyújtott. A többi szereplők: Mihályffy, Izó és László Aranka voltak. Külön fejezetet kellene írni Baróci Biseréről, aki a címszerepet játszotta. Ragyogóan szép és jó volt. Amit ő mutatott, az már nem is egy szerep megjátszása, hanem a szerelmes asszonyi léleknek színrebe és hangokba sűrítése volt. A siker oroszlanárása Táray mellett őt illeti. A közönség zsufolóság megtöltötte a színházat. g. j.

Szabadlábra helyezték dr. Horváth Jenő ügyvédet

A tábla megváltoztatta a vizsgálóbíró és a vádtanács határozatát

(Cluj-Kolozsvár, december 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt élénk feltűnést keltett a hír, hogy a kolozsvári ügyészség közokirathamisítás vádját emelte dr. Horváth Jenő jónévű ügyvéd ellen. A vizsgálóbíró dr. Horváth kihallgatása után a vizsgálat tartására egy hónapi vizsgálati fogságot rendelt el és az ügyvédet azonnal letartóztatta. Dr. Horváth letartóztatásának a híre ügyvédi körökben érethető feltűnést keltett. Az ügyvédek nagy része nem tudott a kollégájuk ellen felhozott vádaknak hitelt adni és az egész esetet csak végzetes tévedésnek nyilvánították. A Horváth dr. ellen felhozott vádak ellen szól az a körülmény is, hogy az őszeg, amelyért az ügyvéd az állítólagos hamisítást elkövette, olyan csekély, hogy egy régi, komoly ügyvéd nem fogja ezért jól menő irodájának hírnevét és személyes szabadságát veszélyeztetni.

Néhány hónappal ezelőtt egy ügyben, amelyben Horváth dr. a felperes képviselte, az ügyvédi irodának kikézbaltették az ídőt, amely szerint a törvényszék a tárgyalást október huszonharmadikára tűzte ki. Horváth dr. az ídőt szokás szerint az ügyvédi határidőnaplóba bevezette, hogy evidenciában legyen és október huszonharmadikán megjelenjen a tárgyaláson.

Szeptember huszonharmadikán délelőtt Horváth ügyvédjelöltje az alperes ügyvédjéről arról értesült, hogy a bíróság az ügyben megtartotta a tárgyalást és a felperes, valamint annak képviselője távollétében az alperes részére kedvező ítéletet hozott.

Horváth dr. utánanézte a dolgoknak, az ídőben az október huszonharmadiki dátumot látta feltüntetve és ezen az alapon kérelmet adott be a bírósághoz, hogy az ítéletet hatálytalanítsák, mert az októberi ídőt alapján nem jelen-

hetett meg a szeptemberi tárgyaláson. Mielőtt azonban a kérelmet leadhatta volna, az ídőt elvesztette és a törvényszéken az egyik hivatalnokot kérte meg, hogy az elvesztett ídőt helyébe egy másolatot állítson ki. A kiállított másolatot csatolta az aktákhoz és kérte a bíróságot, hogy az ügyben még egy tárgyalást tűzzenek ki.

A bíróság az akták áttanulmányozása után, látva az ídőről kiállított másolatot, azt hamisításnak bélyegezte és az ügyről jelentést tett az ügyészségnek is, ahonnan azonnal megindították az ügyvéd ellen az eljárást. Az ügyészség felszólítására dr. Horváth bemutatja a határidőnaplóját, amelyben a kérdéses ügy minden kétséget kizáróan október huszonharmadikára lett bevezetve, még pedig nem legelőbb, ami azt a látszatot keltette, mintha utólag lenne bevezetve, hanem közből, mert előtte is, meg utána is több ügy volt arra a napra bevezetve.

Az ügyészség az akták áttanulmányozása után továbbra is fenntartotta a vádat az ügyvéd ellen és az aktákat felterjesztette a vizsgálóbíró elé, aki Horváthot kihallgatta és kihallgatása után elrendelte fogvatartását. Horváth dr. a vizsgálóbíró határozata ellen felebbézzel élt és a szabadlábrahelyezése iránt kérelmet adott be a vádtanácshoz.

A vádtanács tegnap foglalkozott az ügygel és hosszas tanácskozás után elutasította az ügyvéd kérelmét és a további fogvatartást rendelte el.

Az ügy újabb felebbezés folytán a táblához került, ahol ma délelőtt foglalkoztak az ügygel. A tábla megváltoztatta a vizsgálóbíró, valamint a vádtanács fogvatartást eirendelő határozatát és dr. Horváth Jenő azonnali szabadlábrahelyezését rendelte el.

A santa Fiske

Zsidó koldusregény

Írta Mendele Moicher Szfórim Fordította Székely Béla

En azonban kiköptem és tovább folytattam az utam. „És hogyha vele csatangolsz is, ugyan mi hasznod van belőle? Hiszen férjes asszony és hozzád van kötve. Szépen kijátszottam veled én is, te fickó! akár meg is megpukkadhatasz!”

A koldulásnál a vöröshaju bandájából egy öreg ember járt mindig velem, épp olyan hitvány alak, mint a vöröshaju. Notke, a tolvaj volt a neve. Nagyon jól értette a dolgát. Kénytelen volt mindenki alamizsnát adni, mert mindig rám mutatott és keserves, szerencsétlen arcot vágott hozzám. A szerencsétlen nyomorék apjának adta ki magát: „Sántits, Fiske, sántits kincsem!” mondogatta, ha valamelyik házba beléptünk, miközben a hátamba vágott! „Vágy keserves arcot és nyögjél, sóhajts te kutya! Ők majd megfizetik a nyögésed árát.” Utközben kioktatott, hogyan kell a házba belépni, kicsufolta a polgárokat, meg-megcsipett, sőt jóakaró hangon még meg is szidott:

„Hogy az ördög...!” Egyszer tréfából úgy megvágott a szívem táján, hogy szinte rángó-görccsöt kaptam belé. Az alamizsnákat, amiket kaptunk, ő vágta zsebre és bizony nagyon nehéz dolog volt akár egy krajcárt is kivájni belőle. — „Minek neked pénz, Fiske?” — kérdezte tréfálózva. — „Hiszen magad is pénzt érsz. Persze csak úgy, ha sántitsz és halálosod minden tagod beteg marad, drága kincsem.” — Egyszer, amikor nagy szükségem volt rá, heves szavakkal követeltem tőle a pénzem. „Csönd, te santa kutya, — válaszolta — hát azt hiszed, hogy egy olyan dögöt, mint te in-

gyen cipelek a kocsimon. Nem is akarlak téged ismerni és nincs mit beszéljek veled. En csak a feleségedet ismerem; ő adott át téged nekem; tőle kaptam ezt a szép portékát és majd vele fogok elszámolni.”

Jaj nekem! Most látom csak, hogy én csak olyanféle vagyok ennél a bandánál, mint a medve a cigányoknál. Mindenfelé cipelnek, hogy néhány garast tányérozzanak be rajtam. Elvettem tőlem a feleségemet, a maguk oldalára csalták és most őket segíti ellenem: ő szolgáltatott ki engem ennek a tolvaj és csavargó bandának... Milyen komisz, milyen keserű ez, a világ sem az már ami volt...!

Már beláttam, hogy elvesztettem a játékot, lehetetlen tovább is együttélnem a feleségemmel. Miért maradjak hát tovább ezek között? Amilyen gyorsan csak tudok, el kell közülük menekülnöm. Minden nap, amelyet e tolvajok között töltök el, Isten ellen való véték, hiszen ezeknek az embereknek Istenük sincsen, az ujjukat sem mozgatják meg, nem dolgoznak, minden terhet ledobták magukról és csak mások munkájából élnek, zsidó vért szívznak és hozzá még azokat is halálosan gyűlölik, akikből élnek!

Magam is úgy érzem, amikor a gonosz emberek között folytatott életemre gondolok, hogy nagyon mélyre sülyedtem. Hiszen egész más ember lettem. Sok rosszat tanultam tőlük. Csak úgy tudok ettől a gyötrelmetől megszabadulni, ha elmenekülök és mint a pestist kerülöm őket. De mihez kezdek vele? Hát hogy hagyhatom hátra a pupost ezeknél? Ugy éreztem magam, mintha valami mélységben, a pokol fenekén ülnek. Az egyik fülemben ezt sugja egy hang: „Ne veszi el a lelked üdvösségét Fiske, menekülj, ha Istent ismersz!” A másik fülemben azonban a pupos hangját hallom: „Fiske...

Fiske... Határoznom kell: vagy kimegyek a sugárzó világba, ahol nincs bűn és nincsen gyötrelmem, vagy pedig itt maradok, ebben a pokolban, de vele együtt... Alaposan kisírtam magam és — Isten ne verjen meg ezért a vétkemért — tovább is a bandánál maradtam.

Csak sokkal később jutott az eszembe, hogy a pupossal együtt szökhetek meg. Ez azonban csak akkor volna lehetséges, ha előbb elválnék a feleségemtől: hiszen nem mehetek ki a világba egy lánnyal! Az emberek, Isten tudja mit gondolnának... De vajjon beleegyezik-e a feleségem a válasba? Valódi Isten büntetése ez az asszony. Ha csak egy szót is említék előtte a válasról, csupa dacból nemet mondana. Az utóbbi időben az volt a legnagyobb gyönyörűségem, hogy vérgin kintott. Ez azonban nem riasztott el. Nem hagytam fel a tervemmel és elhatároztam, hogy a választ, akár jó szóval, akár rosszal, de keresztülviszem. Hátha megkönyörül rajtam az Isten! A tervem eltitkoltam és senkinek sem szóltam föléle egy szót sem.

Mióta az öreg koldussal így megjártam, nem akartam többé a banda egy tagjával sem koldulni. Sok bajomba került, de mégis keresztülvittem akaratomat: a világ minden kincséért sem akartam tovább a medve szerepét a cigányoknál játszani. A vöröshaju és az emberei természetesen nagyon elégedetlenek voltak velem és megkísérelték, hogy veréssel bírjanak rá az engedelmességre. Utlegelés közben gyakran kifakadtak: „Miért hurcoljunk téged te szép alak csak úgy ingyen, ha nem akarsz dolgozni? Hord el magad a pokolba...” „Azonnal, — válaszoltam — de előbb adjátok vissza a feleségem.”

(Folyt. következőnk.)

Beszélgetés a szoborral

Esti tizenkét óra volt, éppen szellemek órája, mikor Magister, csendtevő mester bekopogtatott ablakomon.

— Ki az? rémültem fel álomból, mire dörgő baritonon Magister a következő meglepő választ adta:

— Régi óhaját akarom teljesíteni. Keljen föl gyorsan és menjünk. Égi örömnél fogva élettől fogom megtölteni a multat s lehetőséget adok Önnek arra, hogy a mult, a történelem nagy hősei májától hallja a jelen idők kritikáját.

Almos szememet hideg vízzel locsoltam meg, gyorsan felöltöztem s már indultam is Magisterrel, akit Goethe Faustjából már régen ismertem. Az éjszaka mely homályában alig tudtam kivenni arcának kontúrjait s inkább sejtettem, mint láttam, hogy arca mely barázdákkal szántott s szemében az örökéletre való kárhozottság mélyesége bánta borong.

A tér csendes volt és elhagyott. Esztal nyoma sem volt semmiféle tüntetésnek, az üzletek recsnye elcsúszott a délutáni rémületük fáradalmait pihenték. A Mátyás-szoborhoz értünk.

— Akarja, hogy Corvin Mátyás fogadja Önt s interjú-t adjon Önnek arról, miséért velededik a dolgok mai állapotáról, külpolitikáról és belpolitikáról?

— Hogyne! kiáltottam fel szinte extatikus örömmel, hiszen ha ez sikerül nekem, a mai idők legeszenzációsabb riportjával marasztalom le szeretve szerettét kollégáimat, akik végül is kénytelenek lesznek meghajolni tehetőségem és invencióm előtt.

Magister erre mélyen meghajolt a dicső emlési király előtt, kezével különböző hákuszpókusokat eslebrált. Dörgedelmes hang szólalt meg a magasból, az érclo hátról:

— Ki háborítja meg fenséges nyugalmasomat? — szólalt meg Mátyás, az igazságos. Magister szelid hangon válaszolt vissza:

— Fenséges uram, egy kései kor gyermeke szeretné meg tudni véleményed modern korunk problémáiról. Te, akit igazságos névvel rubázott fel a történelem, aki minden érdek nélkül szemléled az slattad zsongó életet, minden bizonynal a leghiggadtabb véleményt tudod adni a jelen kor itt viharzó eseményeiről.

— Csak rövid kérdéseket kérek — szólalt meg újra a felség.

Magister felém hajolt s azt parancsolta, hogy tegyem fel kérdéseimet.

— Fenséges uram, — dadogtam — mi az ön nézete korunk és városunk társadalmi berendezkedéséről?

— Amint a tér mozgalmas élete bizonyítja, a mai társadalom rendje nem oly szilárd, mint az én koromban volt. Ez minden bizonynal a demokrácia eredménye, mely az embereket fontosságuk tudatával töltötte el és azzal az illuzióval, hogy egyéni kis igazságuk érvényesítése az élet egyik legfőbb feladata. Az igazság az én időmben nem volt olyan népszerű, mint ma, de viszont nem is volt olyan veszedelmes.

— És a zsidókérdés, felség, mi a véleménye a zsidókérdésről? — kérdeztem.

— Az én időmben, bár a zsidók nem is állottak éppen közszeretben, viszont problémát sem csináltak belőlük, aminek meg volt az az előnye, hogy nem verték be a fejüket. Legkevesebb az egyetlen, mert az én időmben az egyetlenre főleg tudományozomjak ifjak jártak, akik, ha nem is tudtak annyit, mint a maiak, viszont a lélek szelid ségével rendelkeztek. Amióta az ember a levegőt meghódította, aróta kevése becsüli a földet, főleg a föld fiait, az embereket. Ma bizonynal hiába létezik igazságot tenni az emberek között, mert mindegyik saját igazságával kérkedik.

— Felség! — kiáltottam — viszont a mai ember szabad és egyenlő, míg felséged korában a legtöbb ember rögöz kötött szolga volt.

— Nem újságiró Ön uram? — szólalt le feddő hangon a felség — mert szőfizmáiból itélve alig lehet más. Az én időmben a szolgaságot több boldogsággal viselték el az emberek, mint ma a szabadságot. Mert akkor volt még hit az emberekben, míg ma senki sem tudja okosan felhasználni a szabadságát. Az arisztokrácia rosszasága demokrá tizálódott, a hínség közkincs lett s míg az én időmben csak a főurak vágták le egymás fejét, addig ma a polgárok is egymás fejére pályáznak.

Bármennyire meghatott az a körülmény, hogy egy nagy történelmi alakkal van alkalmam interjú t csinálni, mégse volt bátorságom a vitát tovább

fejleszteni. Magister is figyelmen tetett, hogy jó lesz, ha végstün. A halottak, még ha éresszoborban is, folytatják életüket, nem szeretik, ha háborgatják őket s különben sem tanácsos az ő érthető konzervatizmusukat a modern kor fejlett világ fel fogásával insultálni.

Ebben a pillanatban az eddig is csak pislékolo villanylámpák kialudtak a főtéren. Iszonyu düh fogott el, minek hatása alatt még egy utolsó kérdést kecskázattam meg:

— Mit szól Felséged a kolozsvári világítási minisztériához?

— Semmit — szólta a Felség. A renaissance idején az utcák világítása még ennél a világítás nál is gyengébb volt, de a lelkemben és agyamban

isteni fény kezdett derengeni. Ma megfordítva van: az utcák világosak — és a lelkek vannak telve sötétséggel. Még jó, hogy néha elalszik a villany, az emberek legalább ilyenkor nem láthatják egymás szemében a gyűlölet lángját.

Beláttam, hogy a középkor elfogultságával hiába szállok peroc, még ha egy olyan kiváló ember képviseli is annak a kornak eszméjét, mint Corvin Mátyás.

— Gyerünk — szólta Magisterhez. Az utakon csak a délután folyamán betört ablakok üvegcserepei világítottak s valahol, messze egy lakás harmat kukorékol. Mire a lakásom kapuja elé értem, Magister már nem volt sehol.

Salamon László

Egy nagyváradí cégvezető kiirtotta egész családját

Először feleségét és gyermekét lőtte agyon, azután öngyilkosságot követett el

(Oradea Mare Nagyvárad, december 20. Az Uj Kelet tudósítójától) Megdöbbentő családi dráma tárja izgalomban Nagyvárad közönségét. Szombaton reggel László Vilmos utcai lakásán Balek Rudolf harminckett éves cégvezető revolverrel ki végezte háromtagú családját, azután öngyilkosságot követett el.

A szerencsétlen cégvezető Duisberg ausztriai cég nagyváradí fiókjánál volt alkalmazva, ahol a pénztár kezelésével is meg volt bízva. A cég főnöke pénteken Nagyváradra érkezett, hogy a szokásos ellenőrzést megejtse és egyuttal direktívákat adjon. A megejtett rovacoklásnál a főnök 106 ezer lej hiányt fedezett fel. Amikor ezért felelőségre vonta Baleket, a cégvezető azzal távozott, hogy másnapra előteremti a hiányzó összeget. Másnap azonban végrehaj totta borsalmas tettét, amelyről alábbi tudósításunk számol be:

Reggel fél kilenc órákor Balek Rudolf levéllel elküldte családját dr. Bárdos Imre ügyvédhez s míg a család távol volt, hétmilliméteres forgópisztolyával először feleségét és három kislányát, majd pedig nyolchetes kislására lőtt és végül maga ellen fordította a fegyvert. Az apa és a kislány azonnal meghaltak. A szörnyű tragédiát fél tíz órákor fedezték fel. A hatóság intézkedésére Balek még életben levő feleségét és kislát kórházba szállították.

de a csecsemő még az uton kiszervezett, Baleknek pedig a kórházban halt meg délután három órákor anélkül, hogy egy pillanatra is visszanyerte volna eszméjét.

A tragédia híre villámgyorsan terjedt és a városban s mindentűt a legmélyebb megdöbbenést keltette. Mindentűt találgatták, mi oka lehetett Baleknek a rettenetes gyilkosság elkövetésére. A család vallomása szerint Balek a véres tettet megelőző éjszakát sirva, álmatlanul töltötte. Újlatzik, akkor érlelődött meg benne a családirtás terve, melyet reggel végre hajtott.

Dr. Sovrea nagyváradí vezetőügyész a hír vétele után nyomban megjelent a helyszínen, ahol Duisberg cégfőnök fogadta. A cégfőnök az ügyész kérdésére kijelentette, hogy Balek hét éves szolgálata alatt egyetlenegy alkalommal nem szolgált rá bizalmatlanságra és mindig a legmegbízhatóbb hivatalnok volt a cégnek. Hogy mire költötte el a hiányzó összeget és általában mi indíthatta a lelkiismeretes hivatalnokot arra, hogy a rábizott pénzből eltulajdonítson, nem tudja.

A szerencsétlen család iránt egyébként városszerte nagy részvét nyilvánult meg. Az ügyész intézkedésére a holttesteket a temető halottasházában ravatalozták fel, de temetésük iránt még nem történt intézkedés.

Nachum Sokolow Romániába érkezett

Szerdán kezdődik a regátbéli cionisták kongresszusa. Előterben az egységes szervezet kérdése

(București-Bukarest, december 20. Az Uj Kelet munkatársától.) Románia zsidóságának nagy vendége van: Nachum Sokolow, a Cionista Világszervezet végrehajtóbizottságának elnöke pénteken délután három órákor a Símplon-expresszel Bucarestbe érkezett. Nachum Sokolow a zsidó világmozgalom egyik legnagyobb vezetőegységére, hínak, mint a Delegation Juife vezetőjének a békeszerződés megkötésénél igen jelentős diplomáciai szerepe volt.

Nachum Sokolowot a bukaresti állomáson nagy tömeg fogadta. A pályaudvaron valamennyi zsidó szervezet képviseltette magát. A Federatia Sionista küldöttségét A. Bernard vezette. Az Uniones Evreilor Romani nevében W. Filderman üdvözölte a román zsidóság nagy vendégét. A romániai hitközségek szervezetének nevében egy nagy küldöttséggel Ely Bar-kovits fogadta Sokolowot. A bukaresti zsidóság nevében Nimerow dr. főrabbi beszélt. A bukaresti angol nagykövetség is megjelent Sokolow ünnepélyes fogadtatásán, de képviseltette magát Dacia külügyminiszter is.

Az ünnepélyes fogadtatás után Sokolow autón az "Athens Palace"-ba ment, ahol rövid megbeszélést folytatott a regátbéli zsidóság vezetőivel.

Nachum Sokolow romániai útja a regátbéli zsidóság szervezetének, a Federatia Sionista nak szerdán kezdődő kongresszusával kapcsolatos. Három év után a regátbéli cionisták most tartanak előlőzben kongresszust, amelynek megrendezése a belügyi kormány intervenciója folytán állandó halasztást szenvedett. A kongresszus során igen érdekes belső kialakulás várható. A regátbéli cionisták ugyanis programjukból teljesen kikapcsolták a politikai, sőt általában a kulturális munkát is. Ezzel szemben kü-

lönösen a fiatalság körében erős mozgalom indult meg abban az irányban, hogy a regátbéli cionisták a politikai és a kulturális munkából is kivigyék részüket. A régi irányzat azzal akarja az eddigi keretek között tartani a regátbéli cionisták működését, hogy nevének megváltoztatására gondol és az eddigi „szövet ség” helyett csak „szervezet”-nek akarja magát nevezni, ami esszenciálisan pártfrakciók hivatalára, vagy önálló frakciók megalakulására vezet het.

A kongresszussal kapcsolatosan megint elő térbe került az országos, egységes szervezet kérdése. Amint ismeretes, ebben az irányban az erdélyi zsidóság Nagyváradon megtartott kongresszusa tette meg az első meghatározó lépést. Ezen a kongresszuson már bizonyos irányban ki alakult az a keret, amelybe a meglévő országos szervezetek beilleszkehetnek. A mostani bukaresti kongresszus után december hó 27 én az egyes országrészek küldöttséi fog nak tárgyalni az egységes szervezet kérdésben. Az erdélyi zsidóság részéről nagyobb deputáció vesz részt a bukaresti kongresszuson és ezeken a tárgyalásokon.

Az eddigi terv szerint Nachum Sokolow január hó 10-ig marad a regátban és azután Erdélybe is ellátogat, ahol valószínűleg szerint Kolozsváron, Nagyváradon, Temesváron és Aradon fog előadást tartani a zsidó világmozgalom mai helyzetéről.

— A malária betegség biztos gyógyítása. Newyorkból jelentik: Egy Hooper nevű Moszkvából származó orvos a mocsarláz ellen szérumot talált fel. Olyan betegek, akik évek óta maláriások voltak és akiknél a kinin sem használt, Hooper gyógyszerétől negyvennyolc óra alatt gyógyultak.

Miért halogatják a német kormány megalakítását

Németország a kölni zóna kiürítésére, Anglia a német kormány megalakítására vár

(Cluj-Kolozsvár, dec. 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német belpolitikai káosz egyforma gondot okoz Németországnak és Angliának. Míg egyrészt Berlinben lord Curzonnak az angol felsőházban a kölni zóna kiürítésének elhalasztásáról tett nyilatkozata kellett konsternációt, addig az angol politikai élet reprezentánsait a német kormányalakítás elhalasztásának híre döbbenetbe mérte.

Lord Curson nyilatkozata és a német kormányalakítás elhalasztása között ugyanis egy igen érdekes, de hivatalosan be nem vallott összefüggés van. Az angol kormány csak azért halogatja a kölni zóna kiürítését, mert előbb meg akarja várni hogy a német birodalom milyen irányu kormányt alakít. Ha az új kormány jobboldali lesz, akkor ez a kölni zóna további megszállását jelenti.

A német kormányalakítás halogatása viszont

az antant diplomáciájának ezt a fegyverét szeretnénk hatálytalaná tenni. Németország előbb ki akarja presszionálni a kölni zóna kiürítését, csak azután alakítja meg új kormányát, hogy így az antant országokat fajt accompli elé állíthassa.

Ez magyarázza meg, hogy a berlini sajtó nagy kampányt indított Curzon nyilatkozata miatt. A „Zeitang“ szerint a kiürítés elhalasztása beleütközik a londoni megállapodásokba. Egyetlen német kormány sem követelheti — írja a lap — az ország lakosságától a Dawes tervezet súlyos áldozatainak teljesítését, ha a másik oldalon nem tartják be a szerződésileg vállalt kötelzettségeket. A német jobboldali sajtó véleményi organuma igazságtalanok belyegzi Curzon nyilatkozatát, követeli a varsillei szerződés végrehajtását és a kölni zónának január tizenötén történendő kiürítését.

Akik egybenöttek a földdel

Dux Mór dési bankigazgató palesztinai útjáról. Akkó jelentősége

(Cluj-Kolozsvár, december 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A legutóbbi palesztinai útjáról tért vissza Palesztinából az erdélyi zsidó közéletnek egyik ismert vezető egyénisége, Dux Mór dési bankigazgató, aki tapasztalatairól a következő érdekes nyilatkozatot tette az Uj Kelet olvasói számára:

A költő kolonista

— Azt hittem, mielőtt ki mentem Erec Jisraélbe, hogy a szent földet többé kevésbé ismerem, hiszen annyit olvastam róla, annyira érdekelt minden sor, mely az ottani viszonyokról számolt be. Be kell vallanom, hogy ennek dőre szinte minden meglepetés volt számomra és amit ott láttam, felülmúlta azt, amit magamban Palesztináról felépítettem. Pedig nem lelkesítő turista utra mentem, hanem komoly körültekintéssel, annak megállapítására, hogy miképpen és milyen egzisztenciát lehet ott teremteni.

— Mindenekelőtt a kolonizálás volt az, ami iránt érdeklődtem. Én itt meg kellett állapítanom, hogy sokan mennek úgy ki, hogy hiányzik a megfelelő gazdasági szakképzés, sőt az hosszú időbe kerül, amíg egyé tudnak olvadni a földdel. Természetesen ez az átmenet nem megy könnyen és az *individális rátermettség* az, amely ezt a kérdést eldönti. Vannak, akik az átmenetet nem bírják el, pesszimistikusak és megtörték, mások azonban semmibe sem veszik a kezdeti nehézségeket és lelkesen, frissen fognak a munkához. Különösen áll ez a lengyel zsidókra, akik alig léptek a partra, már is munkához kezdenek és ha nem sikerül valamit, akkor nem medítálnak sokat, *nem Palesztinát okolják a balsikerért*, hanem egyszerűen mezuatnak, hogy rosszul fogtak meg valamit és kezdik megint előlről.

Az erdélyi kolonisták

Az erdélyi kolónián, amelyet megkezdettam, ugyanez a helyzet. E y pár embernek nem sikerült már itt Erdélyben a likvidálása és így — hogy úgy mondjam — már innen ballibbat lépett a hajóra. Szinte azt várta, hogy kálcsondójjon a kerítésen és hogy Palesztina kész dolgokat adjon számukra, akik eddig nem is dolgoztak érte semmit. A tandíjat is meg kell fizetni és tapasztalatlanság gyakran bosszulja meg magát. Így például az egyik erdélyi kolonista egy faházat vitt ki magának, amelyben vagyona nagyrészt fektette. A faház nem megfelelő, értékesíteni nem tudja és most ebben a faházban látja életének megőzőjét. Viszont mások az erdélyi kolónián szinte mániakkusul lettek a földnek. Úgy dolgoznak, hogy ezt elképzelni alig lehet. Érdekes, hogy ezek éppen a fiatalok és az intelligensebbek. Vannak az erdélyi kolónián olyanok, akik itt manuskürözött kézzel jártak, ott pedig a nehéz munka már leste az ujjukról a körmöt. De azért boldogok, mert szabad emberek. Az erdélyi kolónián eddig csak Salomon Mártonnak épült kőháza. Egy két év alatt ő már teljesen beilleszkedett a viszonyokba és gazdaságuk fejlődése teljesen biztosítva lesz.

— És itt nem mulaszthatom el, hogy felne hívjam Erdély és Bánság gazdátársadalmát.

nak figyelmét az erdélyi kolóniára. Az itteni gazdaságok leszerelésé folytán annyi mezőgazdasági felszere és hever felhasználatlanul, a színekbe roszdásodva. Segítsenek erdélyi testvéreink, küldjék ki az itt fölöslegessé vált mezőgazdasági gépeket, mert ezzel biztosítják a kolónia jövőjét. Az erdélyi kolonisták is megkapták a Keren Hájesszód évi kölcsönét, azonban amikor összetették azokat, akik az évi száz fontot kapják, még sokan nem voltak kúnt. Most szorúan a kápot összegyűjtve azokkal is meg kell osztani, akik kéőbb jöttek ki, ami természetesen hátráltatja a fejlődést. Általában véve az erdélyi kolónia fejlődik, szép, bizakodó az élet és azok is lassan erőre kapnak, akik az új környezetbe még beilleszkedni nem tudnak és főképpen akik azt várták, hogy jogcímeiket támasztva, a sült galamb a szájukba repüljön. Akik visszatértek, azok is ezekből kerültek ki, olyanokból, akik mindjárt Eldorádót képzeltek el, melyért keservesen meg sem kell dolgozni.

A fejlődő kereskedelem

Ami a kereskedelmi életet illeti, itt is erdekes fejlődés megy végbe. A kereskedelem első fázisába inkább brájelerek voltak, akik kereskedéssel foglalkoztak. Mióta azonban európai nővő, kapott, a közönség igényeivel számolni tudó kereskedők költöztek Erec Jisraélbe, a kereskedelmi élet is fellendült, amit nem kis mértékben mozdít elő az a körülmény, hogy talán az egész világon Palesztinában a legkonzolidáltabb a gazdasági helyzet. Sokban járul ehhez: Akkó. Természetesen más értelemben, mint ahogy Akkó neve az erdélyi közvilágba bekerült Akkóban van az adóskörtöne és bizony a legbásebb hitelzői visszaélést ezzel büntetik. Márpedig az akkói körtön nemcsak súlyos megbélyegzést jelent, a szervezet tönkretetését is. A zsidó kereskedőnek fizetési gondosság és bépsztség tekintetben méltó versenytársa az arab, akivel azonban a legjobb viszonyban él.

— A pénzpiac is igen sailárd. Páza bankokban bőségesen van, akiknek csak egy kis neve van, könnyen kap részben bizományba, hitelbe áru, vagy pedig bankhitelet. A *valószínűsítő uton évi hét százalék kamatot kell fizetni*, miután egyelő lombard kölcsön-értékre, áruval nyújtott előlekek után tiszteletet számlálat. A betétek háromöt százalékkal kamatoznak. Tisztulttá arra, hogy állandóan igen sok olyan bevándorló jön, akik nagyobb vagyonnal rendelkeznek még ezek valamely kezdeni tudnak, bankba teszik le a pénzüket. *Igy azután ez az állandó kívándorló stókk bő bankbetéteket biztosít.*

Különösen nagyban előmozdítja a gazdasági életet a hihetetlen mértékű építkezés. Alkalmam volt az Anglo Palestine Bank haifai igazgatójával beszélgetni erről a kérdésről. Megkérdeztem tőle, hogy vajjon ez az építkezési láz nem fog-e krachhoz vezetni.

— Momentán erre gondolni sem lehet — volt a válasza. Még nagyobb a kereslet lakások és épületek iránt, mint amennyi rendelkezésre áll. Minden bevándorlóval ez a kereslet nő, mert általában minden bevándorló egy egész új kör megnyerését jelent Palesztina számára.

A beszélgetés természetesen Akkóra terelődik.

Dux igazgató hint volt Akkóban is és az építés „Cur Salom“ mal kapcsolatosan a következőket mondotta:

— Előbb hadd mondjam el, amit láttam... Ha az ember felmegy a Karmel hegyére, avagy a Carmel alatt valamelyik encleres ház terrassára, a legcsodálatosabb látvány az, amely előtte elterül. A haifai öböl, amelynek egyik szögletén épült Haifa, a másikon pedig Akkó. Eoncler szebb látványt elképzelni sem lehet. Ez az a terület, amelyre opcióit szerzett Erdély zsidósága.

— Akkó a palesztinai közvilágban egyre nagyobb jelentőséggel szerepel. Az angolok itt akarják bázist teremteni haditengerészeti számára és a haifai kikötő kiépítését immár befejezett ténynek tekintik mindenütt. Ez természetesen elképzelhetetlen per-paktívát nyújt és a föld árának természetes nagymértékű emelkedését. Nam is nevezem ezt spekulációnak. Egész természetes gazdasági tény ez. Az egyszerű törvényszerűséggel következik, hogy minden földvásárlás Palesztinában a lehető legbiztosabb, legjobb befektetés. Csak egy kis példát akarok említeni: az amerikaiak egy földvásárló szervezetet alakítottak „Kohilit Gio“ néven. Pár év előtt vásároltak földeket, amelyek értéke ma már három-négyszeres. Fokozottan áll ez Akkóra, ahol a gazdasági fellendülés magával fogja hozni a föld értékek sokszoros emelkedését. Tény az, hogy a még nem opcionált földekre érési a kereslet és már is nagy árat ígérnek ösáekért.

A chains

— Még egyről akarok beszélni. Arról, hogy olyan kicsinynek, olyan törpének, olyan szemnek éretem magam, ha egy kolonistával vagy pláne chalucoval találom magam szembe. Amikor Akkónál elmentem a lecsapolási munkát végző chaluco mellé és láttam a mély és vizes árkokban hogyan dolgoznak, ingük csatokba tépve, testük feilverzett, — belem nyilatott, hogy milyen kicsik is vagyunk mi és milyen kicsinyek azok az áldozatok, amiket mi pénzben hozunk, amikor ezek így tudnak dolgozni. Pár het előtt az erdélyi kolóniára került egy zsidó család: Gutmann Péterék. Ismertem őket a galusból. Tudtam, hogy tehetséges ember, igazi tanulmányos, aki itten nyugdíj polgári életet élt. És most feleségével ott alszik egy istálló szögletében, kora hajnalból késő estig elképzelhetetlen lelkességgel dolgoznak. Kezükön már nyoma sincs a régi életmódnak, az eszony keze is kerges, a körmöket lemorzsolta a föld. És amikor velük szembe állottam, könny szőkött a szemembe és a magam kicsinységében megéreztem a galut zsidó áznak kicsinységét, Erec Jisraél építőivel, munkásaival szemben.

STOEWER írógép
LEPAGE Kvár. — Gyárképr.
Kérjen ajánlatot!

DERBY
cipőgyár fiókja
Cluj, Calea Victoriei (volt Kossuth L.-u) No 1.
Tisztelettel értesítjük a vásárló közönséget, hogy a kiváló minőségű, saját gyártmányú cipőinkből az igazgatóság engedélye folytán
uj évig
az előirt eredeti gyári árákból
15%
kedvezményt
nyújtunk
Rudolf Mosse 4151

Hét
Ez Uj
szerke
Fotó
Ez Uj
Közfis
Ez
18
nagy
lom
nevén
vált
1880-
1881-
az an
mint
Be
zsidó
fiatalk
nem is
legend
társág
gatott.
állapot
dett m
pozitiv
natkoz
Ma
megny
sabb e
beszéd
gógó
népnek
műveit
nagyob
gija a
ran a
vid Al
lesztin
sének
megka
nincs
jobbár
hitték,
gol z
vagon
azonba
ségét.
is zsid
mében.
napkel
mü. ód
málta.
hajtott
kelti
kiwona
kereset
tudott
minisz
alatt,
csak o
les ti
amikor
földjét,
kereszt
ő mag
föld en
dulása
nyija
izben
Bizony
román
zsidó
nyos a
zsidó
a nagy
tár or
vált or

HIREK

...
Az új Kelet az egyetemes orlélyi és hánsági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

A mai naptár

Hétfő

5685 Kiszlev 25.

1924 december 22.

Este a második chanuka nécs meggyújtása.

1804 december 21-én született Anglia legnagyobb államférfia, a mai angol világbirodalom megalapítója, Benjamin D'Israeli, későbbi nevén D'Israeli lord Beaconsfield. Három ízben volt Anglia pénzügyi kancellárja és 1874-től 1880-ig Anglia mindenházi miniszterelnöke volt. 1881 április 19-én halt meg Londonban — és az angol nemzet úgy kísérelte el utolsó útjára, mint Nagybritannia legnagyobb fiát.

Benjamin D'Israeli, amint a neve is mutatja, zsidó volt. Hosszu ideig azt hitték róla, hogy fiatalkorában megkeresztelkedett és D'Israeli maga nem is cáfolta meg ezt a még életében elterjedt legendát. Nem tartotta érdemesnek, vagy talán túlságosan jó politikus volt és éppen azért hallgatott. De az újabb történelmi kutatások megállapították, hogy D'Israeli soh sem keresztelkedett meg, precízebben: a kutatások semmiféle pozitív bizonyítékra nem tudtak találni arra vonatkozóan, hogy elhagyta volna a zsidó hitet.

Maga D'Israeli, egy politikai, mint irodalmi megnyilatkozásaiban egyike volt, a legfajdatóbb és legromantikusabb zsidóknak. Parlamenti beszédeiben és politikai írásaiban nem egyszerűen hivatkozik arra, hogy a legősbb kulturális népek, a zsidó ságnak ivadéka. Szépirodalmi műveiben pedig (mert D'Israeli Anglia egyik legnagyobb regényírója is volt) valóságos rajongója a zsidó ságnak és irodalmi szempontból bátran a cionizmus előfutárjának lehet nevezni. David Alroy című hatalmas történelmi regényén Palesztina meghódítása és a zsidó állam újraépítésének gondolata vonul keresztül, olyan szívet megrázó színekkel és szuggesztív erővel hogy nincs az a modern cionista író, aki szebben és jobban tudná megírni. D'Israeli kortársai azt hitték, hogy ezek a szíves és állandan fölhangoló zsidó vallomások csak egy lángész extravaganciája. A történelmi ténylegességet azonban egészen másként látja D'Israeli egyénisége. D'Israeli végzetesen és még öntudta alatt is zsidó volt, a szónak rajongó, nemzeti értelmében. Ez a rajongó, ösztönös nemzeti érzés, a nophelet felé való vágyódás nemcsak irodalmi művészetét, de a politika ténykedését is determinálta. Valami lebilhatalan ösztön a kelet felé hajtotta. Ez a lelki mozgárodzata D'Israeli szíves kelletti indiai politikájának. De a keleten valami kiwondhatatlant, valami szöba nem öltözhető keresett a lelke, valamint, amit Indiában nem tudott föllelni. És D'Israeli, Anglia hatalmas miniszterelnöke, mint valami hipózis hatása alatt, addig-addig tapogatózott, amíg egys er csak ott állott ősei elpusztult országában. Palesztinában. Hogy mit érezhetett a lelke akkor, amikor először érintette Palesztina homokos földjét, azt csak a David Alroy című regényén keresztül tudjuk megsejteni. Ez a regénye, amint ő maga írja az előszavában, ott, az ő szerelmes földén született. És hogy a palesztinai kirándulása nemcsak véletlen volt, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy D'Israeli több ízben tette meg ezt a zárándokutató ősei földjére. Bizonyos az, hogy ennek a legnagyobb politikai romantikusnak lelkében állandóan ott egett a zsidó állam újraépítésének gondolata és bizonyos az is, hogy Anglia mai magatartásában a zsidó állam gonnalátával szemben, a történelem a nagy D'Israeli hatására is rá fog ismerni.

— Avatás. A kolozsvári egyetemen ma avatják orvosdoktorrá Havas Józsefet a mentőállomás volt orvosát, Goldstein Ilonkát és Salamon Iszót.

— Gritta prefektus felhívása a közönséghez. Ovidiu Gritta rendőrprefektus a következő felhívást intézt Kolozsvár közönségéhez: Utoljára felhívom a közönség figyelmét arra, hogy utcatüntetések alkalmával azonnal távozzék el a tüntetésekre színhelyéről, mert a rendőrség szigorú parancsa értelmében mindenképpen, aki a helyszínen tartózkodik, kivétel nélkül le fog tartóztatni és az illetőre a legszigorabb büntetés vár. Gritta Ovidiu rendőrprefektus.

— Januárban tárgyalják a vámrevízió ügyét. Buzarestből jelentik: A karácsonyi ünnepekre való tekintettel a legfelsőbb vámtanács elhalasztotta a vámrevízió ügyének tárgyalását. A vámtanács januári ülésén fog dönteni a kérdésben.

— A dési zsidó négyzet közgyűlése. Destről jelentik: Az elmúlt vasárnap folyt le a dési izraelita négyzet tisztújító közgyűlése. A közgyűlést legelőször iszalom előzte meg, mert hirt jött, hogy a közszertetűek örvendő és jótékonyágáról ismert Weinberger Samuél, aki négy évig volt elnök, az egyesületnek, egésszegei okoktól le akar mondani. A lemondás — ezzel mindenki tisztában volt — az egyesület töbrújítását jelentette volna. Hosszú rábeszélés után Weinberger mégis vállalta az előző tisztviséget. Megható látvány volt, amióhón a dési zsidó asszonyok gyönyörű csoporttal a kezükben fűdőzöltek a köznyekig meghatott ujjonnan megválasztott elnököt.

— Ma délelőtt van a Haggibbor közgyűlése. A kolozsvári Haggibbor sportegyesület ma, vasárnap délelőtt fel tízenegy órakor rendkívüli közgyűlést tart Calea Regele Ferdiand 52. szám alatti helyiségében. Tárgyszoraton az új vezetőség megválasztása szerepel. A Haggibbor ezután is pontos megjelölésre várja tagjait.

— A pozsonyi zsidók szervezkedése az antiszemizmussal szemben. Pozsonból jelentik: Az itteni zsidók keresztmetszeti társulata támogatásával napilap jelenik meg „Glas Pozsonski” címmel, amely leányul nyelve védekezik az antisemita támadások és a gazdasági üldözöttesek ellen, amelyet különösen a nemzeti demokratapárt fű nagy szeretettel. A zsidóság gazdasági szervezkedésének megnyitkozása az a bankalapítás is, amely szöve kezeti alapon tömöríti magaköré a pozsonyi zsidó kereskedőket és iparosokat.

— Az első eszperantó sirlírat zsidó temetőben. A londoni eszperantó társulat az eszperantó nyelv feltedezőjének, dr. Ludwig Zamenhoffnak, Londonban árkóvet készített, amelyet 1925 februárjában Varóba fognak áldelni. A sirlíró felírta eszperantó nyelven va megfogalmazva Áprilisban, Zamenhoff halála napján nagy ünnepek keretében fogják az emlékművet a varósi zsidó temetőben leleplezni. Ez lesz az első eszperantó sirlírat zsidó sirlíróban. A napokban egyébként Varóban meghalt Zamenhoff Kara asszony, az eszperantó feltedezőjének özvegye is, akit férje mellé temették.

— A lippai helyicsoport új munkába kezd. A lippai helyicsoport erélyesen és nagy lelkeséssel fogott hozzá az új munkához. Schwartz Adolf végezte az újasszerkesztés értesés munkáját. A megtartott közgyűlésen rámutatott arra, hogy a zsidó feladatok honlasterébe Erec Jisrael került és ezért minden frakcióra való tekintettel részt kell vennie mindeneknek ebben a munkában. A csoport elnöke László Dász lett, a tanácsból pedig a következők veszték ki részüket: Hirschowitz László, Róvész Áron, Faragó József, Schwarcz Adolf, dr. Parluz József, Schwarcz Áron, dr. Róvész Ödön, Hirschmann Isaac, Weinberger József, Gross Márton, Gardos Ábrám, Tigermann Mór, Schulz Sandor, Hirschmann Jakab és Zelig David.

— Haramia-élet Newyorkban. Newyorkból jelentik: A utóbbi időben nagyon elharapódzott a haramia-élet, úgy, hogy a rendőrség külön osztályt állított fel a zsidóknak kinyomozására. Legutóbb dr. Hirschmann orvosot lötték le egy gyógyszerárban éjnek idején, amikor az orvos betegek számára gyógyszer készített. A gyógyszerár előtt autómobil állott meg, ebből kiszállt három ember, akiknek kitérője elárulta a rossz szándékot. Dr. Hirschmann azonnal revolvere után nyult, a három zsidó azonban megelözte és az orvosot leterítette. Ezután követelték a gyógyszerésztől a pénztárkészt kiadását. Körülbelül háromszáz dollár volt a fiékban, amit a zsidók magukkal vittek. A newyorki lapok erélyes beavatkozást követelnek a mindinkább terjeszkedő haramia-veszedelem ellen.

* Capsa S. A. R. csokoládé toronymagasan feltűlmut minden más gyártmányt.

— Felavatták az új csepeli Dunahidat. Budapestől jelentik: Ma adták át a forgalomnak az Erzsébetfalvát Csepel-szigettel összekötő új dunai hidat, mely szorúven méter hosszú, huszonöt méter széles s három vasuti vány vezet rajta keresztül. A hid átadásánál a miniszterelnök is jelen volt. Az új hid nagy jelentőségű, mert lehetővé teszi az összeköttetést a Csepel-szigeten épülő modern dunai kikötővel. Jelentősége különösen akkor fog emelkedni, ha az eddig hajózatatlan sroksári Dunát hajózh tóvá teszik. Bethlen miniszterelnök avató beszédeben rámutatott arra, hogy a csepeli kikötőnek az lesz a feladata, hogy a tranzit forgalmat összpontosítsa, ami nemcsak a szempontból is nagy jelentőségű. Az új hid a kikötő létesítésének első lépése.

— Román cseh egyezmény az állatkivitel ügyében. Bukarestből jelentik: A román és csehszlovák kormányok állategészségügyi egyezményt kötöttek, amelynek alapján a marhavész elleni védelmet kölcsönösen garantálják.

* Bukarestben jól és olcsón étkezni csak az ort. שש étteremben (Hotel Princiar) lehet. Elsőrendű konyha. Nagy éttermek. Gyors kiszolgálás. Figyeljen jól a címre: Restaurant Princiar, Strada Brezovianu No. 1.

* Husz francia könyv háromszáz lej, 1400 oldal, illusztr., a legjobb szerzőktől. Ez-nkívül is minden francia könyv, revü kapható LePage könyvtárában, Cluj. Jegyzék ingyen. Postásias prompt.

* Tisztelettel értesítem az érdekelteket, hogy a bucaresti Luther sör és a dréstei eredeti Czell sör egydárúsítását Kolozs, Szolnokodoba, Bisternacaszád és Tordaanyos megyékre átvettém és a sörök árusítását még a szezon bálta előtt megkezdtem. Együttal az emlitett megyék székvarosai és járásai részére rakárokat keresek. Dakász Jenő a Bonár és Szántó E. T. volt igazgatója, Cluj, Str. Bucovina 28.

* Ifjusági, népes, mesés, továbbá minden nyelvű irodalmi és tudományos könyvek óriási válatékban, előnyös árban LePage-nál, Kolozsvár. Jegyzék ingyen. Postaexpedició prompt.

* Ügyvédi hír, Dr. Francovici Jenő ügyvéd Bucuresiben irodáját Strada Franklin 5. sz. alól Strad. Bradului 8. szám alá helyezte át. Telefon: 37-58.

* Remek zsebnaptárak, agendák, tárcastb. naptárak LePage-nál, Kolozsvár Zsebnaptár vászonban 20-24 lej borkötésben 45-65 lej.

* Bukarestben jól és olcsón étkezni csak az ort. שש étteremben (Hotel Princiar) lehet. Elsőrendű konyha Nagy éttermek. Gyors kiszolgálás. Figyeljen jól a címre: Restaurant Princiar, Strada Brezovianu No. 1.

Nagykarácsonyi vásár
melyen leszállított árakkal
BLATT
Piața Unirei 13.
1 pár kötött női harisnya .....Lej 25
1 pár flohr harisnya 53
6 pár női harisnya minden színben .. 145
6 pár férfi zokni minden színben .. 145
6 pár kötött férfi zokni divatszínekben 198
1 pár női muszlin harisnya 69
1 pár női cerna harisnya 98
1 pár cerna fatyol harisnya 90
1 pár selyem harisnya, színekben .. 172
1 drb gyapju sall 115
1 drb h malája sall 140
1 drb női divatsapka 120
1 pár téli keztyű, női és férfi 55
Gyermek reformnadrág 65
Női reformnadrág 96
1 drb női kötött kabát 440
1 drb divatmellény 550
1 drb divatmellény selyemmel 665
1 drb női gyapju ruha divatszínekben .. 595
A karácsonyi vásár alkalmából az összes raktáron levő árú mélyen leszállított árakban lesznek kiárusítva
Blatt harisnyái a legjobbak

1924 december 22
...
A chaine
...
RLEPAGE
...
BY
fiókja
...
vig
...
nyári árakból
...
nényt
...
Rudolf Mosse 4151

KÖZGAZDASÁG

Biztosító intézetek fuziója Ausztriában

A „Phönix“ a Wiener Versicherungsgesellschaft. Az „Atlas“ a Lebens- und Rentenversicherungsanstalttal fuzional

(Bécs, dec. 20.) Az Új Kelet tudósítójától) Közgazdasági körökben nagy várakozással tekintenek egy hatalmas fuzióra, amely az ország nagy biztosító intézeteit között fog létrejönni. A fuzió szerződéseket már a napokban alá fogják írni és ezzel megalkotják a biztosító intézetek egyik tekintélyes blokkját. Az első fuzió a Phönix és a Wiener Versicherungsgesellschaft között jön létre. A Phönix mindenképp duplájára emeli részvényárát. Hevenytemer darab új részvényt bocsát ki, részvényenként négyezer korona névértékben és a kibocsátás értékének felét a Wiener Versicherungsgesellschaft részvényeinek megváltására fogja fordítani. A fuziót a két biztosítási társulat teljes egyenjogúsítása alapján vizik keresztül. A Wiener Versicherungsgesellschaft igazgatótanácsát a Phönix teljes egészében átveszi. A két társulat neve megszűnik és helyébe lép a „Phönix“ Wiener Versicherung elnevezés. Az új biztosító társulat vezérigazgatói Oswald Willer és Nyitrai Ede lesznek. A Phönix mostani vezetője Schlesinger vezérigazgató a fuzió létrejötte után mint a konzern legfőbb irányítója fog résztvenni.

Párhuzamosan ezzel a fuzióval az Atlas élet- és járadékbiztosító társulat és a bécsi Lebens- und Rentenversicherunganstalt is egyesülni fognak. Ezzel azonban a fuzió nem jön létre a két szerződő fél egyenjogúsítása alapján, hanem olyképen, hogy a két fiatal társulat teljesen egymásba olvad.

A társulatok koncentrációja a tőzsdén sem maradt hatás nélkül és a fuzióaló biztosító társulatok részvényeit az utóbbi időben élénken keresik.

A fuzió formális elintézését az illetékes társulatok rendkívüli közgyűlésen fogadják el és minden valószínűség szerint 1925 január elejétől kezdve a társulatok már közös könyvvizetést vezetnek.

Megalakult a Sfatul Negustoresc máramaroszigeti fiókja. Máramaroszigetről jelentik: A máramaroszigeti kereskedők között az utóbbi időben egyre intenzívebben nyilvánult meg az az óhaj, hogy a kereskedők érdekeinek intenzívebb megvédése céljából egyesültesse tömörüljenek. Eppen ezért elhatározták, hogy Sfatul-fiókot állítsanak fel Máramaroszigeten. A kereskedők a napokban a városháza nagytermében gyűlést tartottak, amelyen kimondták a Sfatul Negustoresc máramaroszigeti csoportjának megalakulását.

Egy hónap alatt hatszáz új vállalat Németországban. Berlinből jelentik: A „Die Bank“ berlini pénzügyi szaklap kimutatás szerint Németországban október hónapban 577 új társaságot alapítottak speciálisan bank és biztosítási ágakban, összesen 25 millió aranymárka alaptőkével. Ezek közül 76 társaság, nagyobb része gáz- és villanyüzemek, emeltek alaptőkéjüket, összesen több mint 20 millió aranymárkával.

A mai valutapiaca

A mai napon minimális forgalom mellett lanyha volt a devizapiac. Az ártalamok a következők: Osztrák korona 364-366, magyar korona 375-380 cseh korona 5-90-5-95 francia frank 10-50-10-60, svájci frank 87-90-88-0 dollár 195-00-196-50, angol font 92-0-92-50, olasz lira 8-50-8-55.

Valutapiac december 20-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1050 Berlin — London 918, Newyork 195 00, Róma 838 00, Zürich 37-90, Bécs 27 50, Prága 595, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 740,—, márkák 46-00, leva 133, török lira 104, font sterling 905 francia frank 10 70, svájci frank 38-00, olasz lira 855, drachma 330, dinár 235,—, dollár 193 60, lengyel márkák 31 50, osztrák korona 28-50, magyar korona 27-00, cseh korona 575.

Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 122 90—122 90, Amsterdam 208 55—208 1/8, Newyork 516 1/8—516 00 London 2430 00—2429 60, Páris 2785 00—2785-00, Milánó 2208 75—2206 00, Prága 1565-00—1564 50, Budapest 70-00—70 25, Belgrád 770 00—773 00, Bukarest 262 50—262 50, Varsó 99 50—99 50, Bécs 72-70—72-80.

Új fatröszt. A Morgan-bankhoz egy európai tröszt alkításán fáradozik, amely az európai fatermelést finanszírozza és amelynek székhelye Genovában volna. A román faipar érdeklődéssel tekint a terv megvalósulására, amelyhez reményeket fűznek.

Hatmillió forintértékesítés Nagyváradon. Nagyváradról jelentik: Silberstein és Somló nagyváradai rövidárúkereskedők csődönkívüli kétségteregyezség megindítását kérték a nagyváradai törvényszékektől. A cég 6 630 371 lej passzívával szemben 6 820,104 lej aktívával rendelkezik. Közel 110 hitelezőjének, amelyek egy része külföldi cégek, száz százalékos kvótát ajánl fel egy évi törlesztéssel. Ezenkívül az erdélyi piacon a hivatkozott cégek jelentettek be fizetésképtelenséget a kolozsvári hitelezői védőgyűlés útján: Popelus János spezializentgyörgyi kereskedő 480 ezer lej passzívával. Hitelezőinek harminc százalékos kvótát ajánl fel. Brecherheim szatmári vegyeskereskedő egymillió passzívával, aki harminc

százalékos kiegyezést ajánl hat hónapos kiegyenlítési terminus mellett.

A legfelsőbb véleményező tanács ülése. Bukaresti. jelentés: A legfelsőbb véleményező tanács december 18-án ülést tartott Bukarestben. Az ülésen megszövegezték azt a rendelettervezetet, amely az egyes munkásbiztosítópénztárak mellé kinevezendő bizottság működési hatáskörét állapítja meg. A tervezet a legközelebbi minisztertanács elé kerül jóváhagyás végett. Az ülés második tárgyalási pontja a jövő évi költségvetés kérdése volt, amelyet azonban érdemlegesen nem tárgyaltak és ennek tárgyalását a legfelsőbb véleményező tanács legközelebbi ülésére halasztotta.

Utol-érhetően olcsó

árakért szeresheti be karácsonyi szükségleteit — női és férfi

szövetek, selymek, vászon és mosóárukban

Heller, Weisz & Molnár

divatruházában — Cluj-Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand No 6.

Nagy, olcsó karácsonyi maradékvásár

Gyermekét, hogy meg ne fájzék, saját lakásán, speciális lámpájával **lefényképezi,** karácsonyi nagytájakat olcsón vállal **Gárdy Imre,** Str. Saguna 20. (v. Bartha Miklós u.) Cluj. — Telefon 7-28.

„PATRIA“ kávéházban a PATRIA reggeli vagy délutáni uzsonna mely 1 vaj, 1 méz és 1 tejszín 10 lej haboskávából áll és minden más tételnél szolid árak. — Esténként Halász Lajos és Kiss Béla cigányprimások vezetése mellett elsőrendű cigányzene. Szives támogatást kér: Judovits Antal. Minden kedden és szombaton tombolaestély, mikor is értékes tárgyak kerülnek kisorsolásra

A női divat legszebb anyagai állandóan nagy választékban. — Elsőrendű anyagok. Szolid árak! **Grünwald és Steiner** női divat különlegességek áruháza. Cluj, Piața Unirii No 12.

 A háziasszony kedvence szappanja a kiadóságában és tisztítóképeségében páratlan
Szarvas védjegyű Schicht-szappan

Hétfő, 1
Ausztria
SZÉ
Rendszeres
A közp
ülésén elk
osztrák szö
nek a két
kezésre. K
a két orsz
mértékzón
alpján.
Elfogad
ugyanakk
közösségre.
Lenard
irata értelm
A cseh
zés időpon
várta. Ha
ladók, ug
délyi válo
két mérték
Egy mérték
Török
mán válog
Megser
zését. A t
legutóbbi
nek idején
30 arányb
sitve anna
cset vasár
patok.
Kisors
fordulóját
hétven tar
vaszi ford
kezdődik
hogy a s
hozza a l
VAC-UT
programja
február 2
MTK, 8-á
BTC, 29 é
26-án a B
utolsó for
A Spo
időben jel
kívül rész
Comitetul
rendkívüli
Nagy k
Csak dec.
kalapt
and 8.
Ro
SZ
es
pap
viszon
utánve
ható b
nyiség
A

SPORT

Ansziával is felvesszük a rendszeres sportmérkőzést

Rendszeresítik a két ország közötti válogatott mérkőzéseket

A központi labdarúgószakszövetség legutóbbi ülésén elhatározták, hogy átiratolt intéznek az osztrák szövetséghez, amelyben javaslatot tesznek a két ország közötti rendszeres sportmérkőzésekre. Kifejezik továbbá azon óhajukat, hogy a két ország válogatott csapata rendszeresen mérkőzzön meg egymással a reciprocitás elve alapján.

Elfogadták az olasz szövetség javaslatát ugyancsak a két ország közötti válogatott mérkőzésekre.

Lenard Tóth Makkabi-játékos az MLSz átirata értelmében nem adják ki Auszriának.

A csehországi MLSz-vel való revánsmérkőzés időpontját május 21-ikére tűzik ki Temesvárra. Ha a csehek még egy mérkőzésre hajlandók, úgy 24-ikén Kolozsvárt egy másik erdélyi válogatott csapattal játszhatnak. Ezért a két mérkőzésért 140.000 lejt ajánlanak fel. Egy mérkőzésért 80.000 lejt.

Törökországgal május 10-én játszik a román válogatott csapat Bukarestben.

Megsemmisítették a TAC-ZsSE mérkőzését. A temesvári szövetség futballszakszövétlya legutóbbi ülésén helyi adott adott a ZsSE annak idején beadott óvásának és a TAC által 30 arányban megnyert mérkőzést megsemmisítve annak újrajátszását rendelte el. A meccset vasárnapon játsszák le Zombolyán a csapatok.

Kisorsolták a budapesti bajnokság tavaszi fordulóját. A magyar labdarúgó szövetség a héten tartott ülésén kisorsolta a bajnokság tavaszi fordulóját, amely szerint február 15-én kezdődik és május 17-én ér véget. Érdekos, hogy a sorsolás már az első fordulónál összehozza a legjobb egyesületeket. MTK-FTC, VAC-UTE, ez az első forduló kiemelkedő programja. A VAC ellenfelei a következők: február 22-én a Terekvés, március 1-én az MTK, 8-án a Zsöló, 15-én az NSC, 22-én a BTC, 29-én az FTC, április 5-én a III. kerület, 26-án a BEAC, május 10-én a Vasas és az utolsó fordulónál a K&C.

A Sport karácsonyi száma hétfőn a rendszeres időben jelenik meg és számos érdekes riporton kívül részletes beszámolót közöl a kolozsvári Comitéul Regional rendezési évi és a Haggibbor rendezési közgyűléséről.

PATHEFONUL
107 CALEA VICTORIEI 107, BUCUREȘTI E

A VILÁG LEGJOBB ZENÉI KÉSZÜLÉKE

TÜ NÉLKÜL ZENÉL
TERMÉSZETESEN ZENGŐ HANG

ELADÁS AZ EGÉSZ ORSZÁGBAN
HAVI RÉSZLETEN

Erdélyi képviseltek:
Cluj: Emil Schuster, Piata Unirei.
Brasov: W. Goldschmied, Str. Princip. Carol 28.
Targu-Mures: G. Baumgarten, Piata Reg. Ferd. 50. Rador No 2461
Bistrita: Fratii Ludwig & Neckel.
Arad: Fabian & Co., Str. Meșianu 16.

Lassenco

Nemzetközi Szállítási Vállalat
Cluj, Piața Unirii 32. Az Erdélyi Bank épületében. Telefon 640. Táviratcím: Lassenco

Ajánlja a kereskedő köröknek

gyűjtővagon-

forgalmát ab Wien, Triest, Németország, valamint Csehszlovákia nagyobb városából.

Rudolf Mosse Rt. 4130

Mészárosok és hentesek!

Friedrich & Haaga gépek
Wolfs, Kutter, kolbásztöltő-gépek. „Dick“-féle korongok, kések, szerszámok.

Szállít azonnal bukaresti raktárról

Arnold Weissenstein
București, Stirbey Voda No 53.

★

Kölni vizek minden illatban, literes üveg 115.— lejt

verseny ár a Rózsa M. ROYAL DROGERIÁBAN

Cluj, Piața Unirii No. 26

★

R. Mosse 32

Rador 2223

Grafit

rud és tábla „Bohemia“ jelzéssel, gép, vas és öntöttvasalkályák feketítésére és fényezéséhez.

GRAFIT por és darabos, vasöntődék számára.

FLOCKENGRAFIT.

Minden rendelést prompt szállít

HERMES

Csehszlovákiai Grafitművek, közvetlenül és le-rakatai révén. Telefon 32-77

Bukarest

Strada Col. Oropo No. 23.

Nagy karácsonyi női kapuvásár.

Csak dec. 31-ig filckalapok 275 lej. Cilinder és bárszonyi kalapok 390 lejtől az

„IDEAL“

kalapüzletben, Cluj, Calea Regele Ferdinand 8. szám. Gólya-áruházal szemben.

Rojtozott szalancukor esomagoló papiros

legfinomabb selyempapirból legjobb színekből szorározza visonteadóának is 1000 drbonként 32 lej, utánvételt megrendelhető és azonnal szállítható bármily mennyiségben. Papeteria **H. BLOCH, Arad**

Kérjen csak

Toile Tarare A.G.B finom mosószöveteket

Les Successeurs **d'Albert Godde, Bedin & Co.**
Paris, Lyon, Tarare Mulhouse ház különlegességeit.

Bukaresti fiók: 70. Str. Carol — 2. Str. Caldarari.
Eladás kizárólag engros

A közkedveltségnek örvendő **Föraktár: CLUJ,**
Strada Dorobanților No 11.

GLORIA tápsör

Turda Sörgyár Rt. Gyár: Turda **ismét kapható.**

A legolcsóbb karácsonyi beszerzési forrás

üveg és porcellán edényekben um. étkező, kávé-, tea- és üvegekészletekben az **Urania Ausländer Rudolf cégnél**

palota mellett **Cluj, Calea Regele Ferdinand No 37**

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A MAGYAR SZÍNHÁZ ÉVI MŰSORA

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Vasgyáros [Tárai Ferenc fölépésével, leszállított helyárral, sorozat 177]
 Vasárnap este 8-kor: A szerelem vására [Tárai Ferenc hucsfellépése, premier-helyárral, napibérlet 48 szám B, sorozat 178]
 Hétfő: Asszonyáldozat (Ujcsónag 3-adszor, Tárai Ferenc hucsfellépése, Premier-helyárral, napi bérlet 47 szám A, sorozat 179)
 Kedd: Az agyagember lázadása (Opera-ujcsónag először, utána Tartuffe. A Molière-cyklus 4-edik előadása, Premier-helyárral, premierbérlet 27 szám, sorozat 180)
 Szerda: Nincs előadás.
 Csütörtök d. u. 3-kor: Iglói diákok [Mésékelt helyárral, sorozat 181]
 Csütörtök d. u. 5-kor: Mézeskalács (Operette-ujcsónag 9-edszer, leszállított helyárral, sorozat 182)
 Csütörtök este fél 9-kor: Három grácia [Operette-ujcsónag 14-edszer, bérletszűnetben, premier-helyárral, sorozat 183]
 Péntek du. fél 3-kor: Aladár nem számár (Gyermek-előadás, mérsékelt helyárral, sorozat 184)
 Péntek du. 5-kor: Arvácska (Operette-ujcsónag 8-adszor leszállított helyárral, sorozat 185)
 Péntek este fél 9-kor: Vörös malom (15-édször, bérletszűnetben, premier-helyárral, sorozat 186)
 Szombat du. fél 4-kor: A házasságok az égben kötetnek [Ujcsónag 3-adszor, mérsékelt helyárral, sorozat 187]
 Szombat este 8-kor: A nótás kapitány (Operette-ujcsónag először, premierbérlet 28 szám, premier-helyárral, sorozat 188)
 Vasárnap d. e. 10-kor: Művész matiné Jakobi emlékére, esti helyárral, sorozat 189.

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Vasárnap dec. 21. Premier. *Bella Donna.* Egy mérgező nő története, 6 felvonásban. Főszerepben Pola Negri és Conrad Nagel.
 Hétfő, december 22. Szenzációs premier. *Chabert ezredes* Rejtélyes film, 5 nagy felvonásban, Honoré de Balzac regénye után. Főszerepben Le Bargi.
Uranis-mozgó. Vasárnap, dec. 21. Premier. *A 77. számú express rémél.* Szenzációs amerikai cow-boy dráma. Főszerepben az amerikai vakmerő lovas William Hart.
 Hétfő, december 22. Premier. *Hullgatás völgye.* Szenzációs bűnügyi dráma, Kanada jégborította hegyi között, 6 felvonásban. Főszerepben Alma Rubens.
Apolló-Mozgó. Vasárnap, december 21. *Hajsza az örökségért.* Szenzációs amerikai kalandordráma 6 felvonásban. Főszerepben Jack Wylong.
 Hétfő, december 22. *Kazán.* Szenzációs kalandordráma az örök hó országából, 6 felvonásban. Főszerepben Ed. Walaak.

NYILTTÉR

rovatban közölték a szerkesztőség semmi nemű felelősséget nem vállal

Felhívás!

Egy ügyfelem átveszi a careii-mari „Román Király” kávéházat, melynek bérleti Weisz Sándor és Fisch Ignác urak. Felhívom azon tiszelt hitelezőit, hogy követeléseiket nálam 8 nap alatt jelentésük be, mert később jelentkező hitelezőket nem veszek figyelembe.

Careii-Mari, 1924. december 15.

Dr. Pop Cornél, ügyvéd

Karácsonyi ajándék

Ebédelőészletek, tea, kávé és mokka-észletek, komplett áruházi-alkalmazások, alpacca evőeszközök, konyhaberendezések

a legnagyobb választékban
S. R. Piringer

Cluj, Calea Reg. Ferdinand (Ferenc I.-nt) 65

APRÓHIRDETÉSEK

személyi közlésnél egy szó 5-ös, vastag betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény

Diana fürdő f. hó 24-én szerdán a férfiak részére egész nap nyitva. 8327

Vállalat kibővítéséhez 250-300.000 lejjel társ keresetlik. Nagy jövedelem biztosítva. Cim kiadóban. 8306

Jó családból való intelligens fiatalember, volt tanudista, kitanult nyomdász, oly házba óhajtaná benősülni, ahol nyomda vagy könyvkereskedés létezik. Érdeklődések „Abstimens” jellegre Sighisoara, poste restante kéretnek. 8328

Tűzfia ügynök felvétetik. Ajánlat „Szorgalmas” jellegre.

UNWALD

Cluj, Str. Vlahuja (volt helyal-u.) 3. Telefon 147.

Üvegcsiszoló és tükrögyár. Táblatíveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újraforgalmazása. 1700

Zsidó fiatalember kosztot és lakást kaphat Egyetem-u. 5. ajtó 3.

Matematikust keres Bukarestbe előkelő biztosító. Nöthen ajánlkozók küldjék curriculum vitae-jüket „Elméleti előkészítőség” jellegre a kiadóba.

Elsőrendű munkaerővel rendelkező fűszer, vegyes kereskedő segéd állást nyerhet. Esetleg teljes ellátással. Cim: Salamon Lázár, Ludosul de Murás. 8281

Komplett gumibélyegzőműhely-felszerelést keresek megvételre. Betűminta lappal felszerelt ajánlatot árnyjelöléssel „Tipografus” jellegre a kiadóba kérek.

Egy ügyes fiú tanulóknak fizetéssel felvétetik Dávid Hermann bűrzletében, Széchenyi-tér 19 szám. 8312

Mosónő lakásán mosást vállal Dávidné, Fellegvári-u. 12.

Kérje mindent a világhírű **HORNIMAN angol teát**
 Vezérképviselőt és főraktár **Otto & Alfred Herzog**
 Bukuresti, Calea Vacaresti 4.

Osram-Nitra

A kirakat, melynek világítása a nézőt kápráztatja, veszi vonzóerejéből. Kísérletezzen Osram-Nitra opálal.

Opal

Osram lámpával tökéletesíti világítását

Uj! Kisiparosok! Uj! butorlerakata

Cluj-Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand 63. (volt Ferenc József-ut). Allandóan raktáron modern és olcsó

butor berendezések

Terv után vállaljuk és tervezetünk.

GALVANI

A LEGJOBB ELEM

Gyártja: GALVANI-gyár Timisoara

Mindenütt kaphatók

Rador

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna kolozsvári sörkülönlegességek
Ursus - Czeli söröző Kolozsvár

DÉRI LAJOS szücsmester

Str. Memorandului (v. Unió-u.) 3. Telefon 12-12

Erdély legregibb és legszolidabb szücsáruháza.

Vadbőröket legmagasabb áron veszünk!
LEGUJABB MODELLEK

Megbízható, lelkiismeretes kiszolgálás!

A legjobb minőségű

tejcokoládé

minden üzletben kapható

Fajták: Chocolat au lait, Bosphora, Mocca, továbbá Bitter, Sec. Csakis minőségkedvelőknek Modern csomagolás Csakis minőségkedvelőknek

KANDIA felirás garantálja a minőséget